

NS 28.3.91

Runoja ilman maneereita

*Helka-Maria Kinnunen
lähestyy proosaa ja runoja
näyttelijän näkökulmasta*

Teatteri Jurkassa nähty Helka-Maria Kinnusen *Kuinka vanhaksi puu elää* -niminen runo- ja proosaohjelma oli valloittava. Monesta syystä.

Lahden kaupunginteatterin näyttelijä Helka-Maria Kinnunen on kirkas ja kaunis esittäjä. Hän lähestyy runoutta näyttelijän työn kautta ja purkaa tuloksen viimeistellyin analyysein ja ammatti-ihmisen keinoin. Kuitenkin vailla lausujien maneereita. Sekin miellyttää kuulijaa, joka on ehtinyt työlääntyä lausuntataidetta vainoavaan keinojen ja taitojen keskeytykseen.

Kinnusen harteilla novellit ja runot elävät ilmaisen taitavasti rakennetuista yllättävistä käänteistä. Ne elävät keveydestä, joka ei kuitenkaan ole pinnallisuutta, vaan taiteilijan harkittua työstämistä.

Muutamit musiikkivinjetit, uskaliaan pitkät tauot ja haastavat katseet kuljettavat ohjelmaa tekstistä tekstiin. Mukana on paljon unkarilaista proosaa ja runoja, Guillevicin runoja, norjalaisen Tor Åge Bringsvaerdin novelli ja Eeva-Liisa Mannerin *Oikeusjuttu*.

Nimensä ohjelma saa István Örkenyn novellista, jossa kuolemansairas nainen ostaa itselleen puun. Nainen kuolee kohta, mutta puu jää elämään.

Se, kuten muutkin runot ja

LAUSUNTA

Kuinka vanhaksi puu elää. Helka-Maria Kinnusen runo- ja proosaohjelma Teatteri Jurkassa. Työryhmä: Helka-Maria Kinnunen ja Jaana Pesonen. Valot ja äänet: Hannele Kurkela.

novellit liikkuvat elämän ja kuoleman absurditeeteissa. Esimerkiksi Zsigmond Móriczin *Seitsemän kreutseria* -novelli kertoo vastustamattomasti köyhyydestä ja naurusta. Nauru on köyhän ainut ilo.

Ilta päättyy hirtettyjen metsään, Berliinin lehmuksiin, vanhaan runoilijaan, joka yritti vangita valkeiden kukkien lennon. Se päättyy ihmisen hirvittävyuden ja runouteen sisältyvän toivon kädenlyöntiin.

Kuinka vanhaksi puu elää -ohjelman tekstejä on luultavasti hyvä esittää. Ainakin niitä on hyvä kuunnella. Ne ovat tuoreita ja sillä tavoin dramaattisia, että esittäminen motivoituu. Se tuo niihin jotain lisää: elävyyttä, jännitystä, huumoria.

Helka-Maria Kinnusen *Kuinka vanhaksi puu elää* nähdään Teatteri Jurkassa seuraavan kerran 28. huhtikuuta.

JUKKA KAJAVA

Turhista houkutuksista riisuttu runo- ja proosaesitys

YLEN YKKÖNEN klo 22.10

Surumieli ja kauneus syleilevät toisiaan Helka-Maria Kinnusen ja Leena Häkkisen Radioateljelle tekemässä runo- ja proosaesityksessä *Kuinka vanhaksi puu elää?*

Kauneus elää Kinnusen tavattoman ilmaisuvoimaisessa ja soinnukkaassa äänessä, alakulo puolestaan henkäilee Sándor Csóorin ja Guillevicin runoissa, Zsigmond Móriczin novellissa Seitsemän kreutzeria, István Örkenyn novellissa *Kuinka vanhaksi puu elää* ja Eeva-Liisa Mannerin runoelmassa *Oikeusjuttu*.

Seitsemän kreutzeria kertoo köyhyydestä huolimatta pulppuavasta ilosta sekä elämän yllätyksellisyydestä. Siinä pieni poika ja hänen äitinsä tarväävät iltapäivän muutaman kolikon etsimiseen, jotta äiti voisi ostaa saippuaa.

Örkenyn novellissa kuolettavasti sairas nainen haluaa ostaa puun taimitarhasta. Se on päältä

katsoen hyvin yksinkertainen ja juuri siksi arvoituksellinen, kiehtova tarina.

Mannerin julkaisemattoman runoelman lähtökohtana on englantilaisen Ruth Ellisin teloitus 1955. Se on eräänlainen puolustuspuhe.

Ohjelma vaatii erittäin keskittynyttä kuuntelemista, sillä Kinnunen ja ohjaaja Häkkinen luottavat houkutuksista riisuttuun ilmaisuun. Pääosassa ovat tekstit, vaikka niiden ympärillä kiertelevätkin Ilkka Pällin sello ja hillityt äänimaisemat.

Kuinka vanhaksi puu elää? soljuu turhankin tasaisesti, vaikka sen vakavassa hauraudessa on oma vetovoimansa. Sitä voi kuunnella myös tutkielmana toimivasta, hiljaisesta, mutta sisäisesti voimakkaasta ja epänäyttelijämäisestä tavasta esittää kaunokirjallisuutta radiossa.

MATTI RIPATTI